

Satu Hankipohja

JAPANILAINEN POPULAARIKULTTUURI SUOMEN KIRJASTOISSA

JAPANILAINEN POPULAARIKULTTUURI SUOMEN KIRJASTOISSA

Satu Hankipohja
Opinnäytetyö
Syksy 2011
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Satu Hankipohja

Opinnäytetyön nimi: Japanilainen populaarikulttuuri Suomen kirjastoissa

Työn ohjaaja: Ulla Virranniemi

Työnvalmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2012

Sivumäärä: 33 + 17

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyö sai alkunsa keväällä 2011. Työn toimeksiantajana toimii Suomen Fiktioseura. Työn tarkoituksena on ollut kartoittaa Suomen kirjastojen kokoelmien laatua ja työntekijöiden tietämystä japanilaiseen populaarikulttuuriin liittyen sekä selvittää harrastajien mielipiteitä kirjastoista ja niiden kokoelmista. Opinnäytteessä vastataan seuraaviin kysymyksiin. Millainen on tietämystaso kirjastoista animeista, mangasta ja j-musiikista? Minkä verran kirjastojen kokoelmissa on animea ja mangaa? Millainen vuorovaikutussuhde kirjastoilla on paikallisten harrastajien kanssa? Vaikuttavatko harrastajien pyynnöt hankintapolitiikkaan? Onko kirjastoilla tai niiden tiloissa toimintaa, mikä liittyy animeen ja mangaan?

Opinnäyte on kvantitatiivinen tutkimus, johon kuuluu hieman kvantitatiivista tutkimusta. Pääasiallisina tutkimusmenetelminä ja lähteinä on käytetty kyselyä ja kokoelmakartoitusta sekä keskustelua.

Suomen kirjastojen kokoelmat ovat kehittyneet vastaamaan japanilaisen populaarikulttuurin harrastajien tarpeita. Suurin innostus aihetta kohtaan alkaa olla ohi, mutta harrastajakunta on edelleen laaja.

Koska opinnäytetyö on yrittänyt ottaa huomioon kaikki japanilaisen populaarikulttuurin osa-alueet huomioon, on paljon mahdollisuuksia tehdä lisätutkimusta keskittyen johonkin tiettyyn aihealueeseen.

Asiasanat: mangat, animet, kokoelmat, populaarikulttuuri, Japani

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences

Degree Programme in Library and Information Services

Author: Satu Hankipohja

Title of thesis: Japanese Popular Culture in Finnish Libraries

Supervisor: Ulla Virranniemi

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2011

Number of pages: 33 + 17

ABSTRACT

The Bachelor's thesis was started in spring 2011. The purpose of the work is to survey the quality of the collections of the Finnish libraries and the knowledge of the employees about Japanese popular culture. Also the opinion of the fans of Japanese popular culture of the libraries was important. The following questions are sought answers in the thesis. What is the level of the knowledge of anime, manga and j-music in the libraries? How much is there anime and manga in the libraries collections? What kind of interaction is there between libraries and fans? Do requests from fans effect the acquisitions? Are there activities related to anime and manga in the libraries?

The thesis is a quantitative study with a bit of qualitative study in form of discussion. Inquiry, collection survey and discussion are the main research methods I have been using.

The collections of the Finnish libraries have evolved to answer to the Japanese popular culture of the fan's needs. The biggest enthusiasm is almost over. On the other hand the fan base is still quite large.

The thesis tried to cover all the sections of Japanese popular culture, which leaves it possible to do more research focusing only on one section.

Keywords: animes, mangas, libraries, popularculture, Japan

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	3
ABSTRACT.....	4
SISÄLLYS.....	5
JOHDANTO.....	6
1 JAPANILAISEN POPULAARIKULTTUURIN HARRASTAJAT.....	7
1.1 Manga.....	7
1.2 Anime.....	8
1.3 Muu japanilainen populaarikulttuuri.....	11
2 JAPANILAISEN POPULAARIKULTTUURIN TULO SUOMEEN.....	13
3 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA MENETELMÄT.....	15
4 JAPANILAINEN POPULAARIKULTTUURI SUOMEN KIRJASTOISSA.....	17
4.1 Kirjastojen tietämys.....	17
4.2 Kirjastojen kokoelmat.....	19
4.3 Oheistapahtumat kirjastoissa.....	26
5 OTAKUJEN NÄKÖKULMA KIRJASTOJEN TOIMINTAAN.....	28
6 HANKINTASUOSITUSLISTA.....	31
7 POHDINTA.....	32
LÄHTEET.....	34
LIITTEET.....	36
LIITE 1.....	36
LIITE 2.....	38
LIITE 3.....	47

JOHDANTO

2000-luvun puolella suomalaisen nuorison keskuuteen on levinnyt uusi innostus toiselta puolelta maailmaa. Japanilainen kulttuuri on saanut jalansijaa jo kymmenen vuotta kasvattaen suosiotaan, eikä suurta kiinnostuksen hiipumista ole vielä näkynyt. Japanilaisen populaarikulttuurin harrastajia on niin peruskoululaisissa kuin kolmekymmenvuotiaissakin. Kiinnostuksen kohteet harrastajilla vaihtelevat. Osa on kiinnostunut vain visuaalisesta kulttuurin osasta eli animesta ja mangasta, toisilla taas kiinnostusta herättää japanilaisen populaarikulttuurin musiikki.

Innostus opinnäytteen tekemiseen on saanut alkunsa henkilökohtaisista syistä, sillä olen itsekin harrastaja. Henkilökohtaisen kiinnostukseni herättivät alun perin juuri anime ja manga, mutta sittemmin olen siirtynyt muillekin osa-alueille. Olen kokeillut cosplaytä, kuuntelen japanilaista musiikkia ja osaan japanin kieltä välttävästi. Japanin kulttuuri ja historia kiehtovat minua suuresti. Ympäri Suomea matkustellessani olen ajoittain huomannut kuinka mangaa ja animea on saatavilla kirjastoissa hyvin vaihtelevissa määrin. Minulle syntyi halu selvittää tilannetta tarkemmin. Tästä halusta syntyivät opinnäytteen tutkimuskysymykset. Minkälainen on tietämystaso kirjastoista animesta, mangasta ja j-musiikista? Minkä verran kirjastojen kokoelmissa on animea ja mangaa? Millainen vuorovaikutussuhde kirjastoilla on paikallisten harrastajien kanssa? Vaikuttavatko harrastajien pyynnöt hankintapolitiikkaan? Onko kirjastoilla tai niiden tiloissa toimintaa, joka liittyy animeen ja mangaan?

Opinnäytteen alussa esittelen japanilaista populaarikulttuuria ja varsinkin kahta sen tärkeintä osaa eli animea ja mangaa. Seuraavaksi tutkin Suomen kirjastojen tarjontaa, henkilöstön osaamista ja vuorovaikutusta asiakkaiden kanssa. Loppuun olen liittänyt tekemäni hankintasuosituslistan mangasta (LIITE 3). Vierasperäisten sanojen selitykset on lisätty loppuun sanastoon (LIITE 1).

1 JAPANILAISEN POPULAARIKULTTUURIN HARRASTAJAT

Henkilöt, jotka harrastavat japanilaista populaarikulttuuria kutsuvat nykyään itseään nimellä otaku. Alkuperäismaassaan Japanissa termi otaku tarkoittaa henkilöä, joka on jonkin tietyn asian fanaattinen harrastaja. Termillä on jokseenkin negatiivinen maine Japanissa ja yhdistetään pääosin miespuolisiin nörtteihin, joiden elämä pyörii täysin harrastuksensa ympärillä. Animen ja mangan levittäytyessä muualle maailmaan harrastajat adoptoivat termin ja Japanin ulkopuolella otaku -termille on syntynyt positiivisempi merkitys. Sillä on ryhdytty tarkoittamaan henkilöä, joka on kiinnostunut animeista, mangasta tai muista japanilaisen populaarikulttuurin osa-alueista, kuten esimerkiksi j-musiikki tai cosplay. Käytän harrastajista termiä otaku koko työni ajan.

1.1 Manga

Karkeasti käännettynä manga tarkoittaa sarjakuvaa. Vaihtelevien käsitysten mukaan mangaksi lasketaan kaikki yksiruutuisista pilapiirroksista, poliittisista karikatyyreistä, neliruutuisista sanomalehtistripeistä tarinamangaan, gekikaan ja sarjakuvaromaneihin. (Gravett 2004, 18.) Japanilainen manga perinteisesti eroaa länsimaisesta sarjakuvasta jonkin verran. Mangan kuvakerronta on piirrostyyliiltään ja ruutukooltaan ehkä eniten eroavaa perinteisestä länsimaisesta sarjakuvasta, mutta muitakin eroja löytyy. Japanilaisesta lukusuunnasta johtuen mangaa luetaan oikealta vasemmalle ja lopusta alkuun eli mikä meille olisi takakannesta ja etukanteen. Perinteisten manga -pokkareiden koko eroaa myös länsimaisista sarjakuva lehdistä ja pokkareista. Tavallisesti yhden pokkarin pituus on noin sadasta sivusta kahteen sataan sivua ja käsittää jokseenkin yhtenäisen tarinakokonaisuuden.

Japanin manga -perinne on hyvin vanhaa ja mangan juuret saattavat löytyvät niinkin kaukaa kuin 1100-luvulta. Tuolloin paperikääröille tehtiin maalauksia, jotka saattoivat olla jopa kuusi metriä pitkiä. Kääröissä oli yhtenäinen juoni tai idea, joka paljastui kun kääröä rullattiin auki. Muita varhaisia mangan edeltäjiä olivat 1600-luvulta 1800-luvulle tehdyt painokuvat, jotka kaiverrettiin puulaatoille ja painettiin väreissä. Kuvissa saattoi olla tekstiä ja jopa 15 väriä. Aiheina painokuvissa oli ukiyo-e (kelluva kaupunki) eli teatterit, ilotalot ja teehuoneet, shunga (kevään kuvat) eli eroottiset kuvat ja yokai eli hirviö kuvat. Mangaa edelsivät myös 1700-luvulla Toba-e, kokoelmat hassuja tilanteita esittäviä kuvia. Massatuotettuina niitä oli kahdenlaisia; kiboyoshi

(keltakansikirja) ivasi virkavallan edustajia ja ukiyo-zoshit olivat romaaneja kelluvasta maailmasta. (sama, 19–20.)

1800-luvun puolivälissä syntyi uusi kuvamuoto, jota matkittiin lännestä tulleiden esikuviansa mukaan. Ponchi-e olivat yhden kuvan poliittista satiiria. 1890-luvun alussa nimi ponchi-e korvattiin sanalla manga. Moniruutuiset sarjakuvastripit tekivät tuloaan Japaniin 1800-luvun lopulla. Kuvakerronta oli edelleen pilapiirrosmaista ja keskittyi lehtiin, joita julkaistiin lapsille. (sama, 21.)

1940-luvulla manga alkoi siirtyä nykyiseen asemaansa lasten viihteestä kaikenikäisille tarkoitetuksi. Siirtymäkausi jatkoi kehitystään 1990-luvun alkuun asti. Mangan kuvallisen kerronnan kehitys oli alulle panemassa kehitystä, joka teki sarjakuvista kiinnostavia aikuisille ja sai tekijät innostumaan vakavammista aiheista. Suurin tekijä kehityksessä oli piirtäjä Osamu Tezuka (1928 – 1989). Sodan jälkeisessä Japanissa vaikuttanutta Tezukaa on sanottu Japanin Walt Disneyksi. Vuonna 1947 julkaistiin Uusi aarresaari, josta tuli suurmenestys ja se myi 40 000 kappaletta. Tezuka käytti aarresaarissa ensimmäisenä Yhdysvaltojen elokuvatuotannosta tuttua tekniikkaa, jossa kamerakulmia muutettiin jokaisessa ruudussa luoden uudenlainen tunnelma, jota ei mangassa ollut vielä nähty. Hän oli myös mukana tuomassa vakavia aiheita mangaan. (sama, 24 – 29.)

Monet nuoret sodan jälkeiset manga -piirtäjät lähtivät luomaan tätä vakavampaa suuntaa Tezukan rinnalla. Virtaus oli niin suosittu piirtäjien keskuudessa, että se nousi vahvasti lasten mangan rinnalle. Tyylille tuli nimeksi gekiga eli dramaattiset kuvat. (sama, 34.)

1.2 Anime

Anime on japanilaista animaatiota. Se käsitetään vain japanilaisena terminä, eikä se sisällä sisäänsä ulkomaista animaatiota. Manga ja anime ovat aina kulkeneet käsi kädessä. Usein menestyksekkäästä mangasta tehdään myös anime-versio. (Ishida 2010, 7.)

Animaation Japanilaisina esikuvina voidaan pitää montaa erilaista keksintöä. Myös mangan kehitykseen vaikuttaneet 1100-luvun paperikäärömaalaukset ovat olleet ensimmäisiä animen syntyyn vaikuttaneita. Japanilaiset ottivat kääröissään käyttöönsä Kiinasta oppimansa lukemattomat perspektiivit ja lisäsivät niihin omia tehosteitaan. Ilmeitä oikeasta elämästä, värilliset ruudutukset, rinnakkaisen liikkeen, kohteiden zoomauksen ja hahmojen kuvaamisen

liitettynä toimintaan. Lisäksi käärejä luettiin avaamalla niitä aina tapahtuma kerrallaan, jolloin vaikutelma oli sarjakuvamainen. (Koyama-Richard 2010, 13.)

Kiinan kautta Japaniin tulivat myös monet keksinnöt, joita pidettiin yksinomaan viihteeseen tarkoitettuina. Eräs näistä oli zograskooppi, joka oli puinen kuvien katseluun tarkoitettu laite. Siihen oli laitettu kaksoiskupera linssi ja peili. Näin katseltava kuva suureni ja siihen syntyi illuusio syvyydestä. Toinen samankaltainen laite oli optinen katselulaite, joka koostui puisesta laatikosta, minkä etureunassa oli linssi ja takareunassa aukot kuvalevyille. Levy työnnettiin laatikkoon ja sitä katseltiin linssin läpi. Sillä oli sama toimintatapa kuin zograskoopilla, sillä se suurensi kuvaa ja loi perspektiiviä. Joissain katselulaitteissa oli mahdollisuutena katsella samaa kuvaa päivä ja yö - näkökulmista. Tämä toteutettiin laatikon kantta avaamalla ja sulkemalla ja joissain kuvissa oli useita papereita luomassa kokonaisuus. (sama, 30–35.)

Yleismaallisesti erästä leikin muotoa voidaan pitää animaation esikuvana. 1700-luvun Euroopassa sitä kutsuttiin nimellä ombres chinoise, joka kirjaimellisesti käännettynä tarkoittaa kiinalaista varjoa. Tätä varjographiksi kutsuttua perinnettä on esitetty eri muodoissa ympäri maailman. Japanissa sitä harrastettiin yleensä perheen huviksi paperiovien takaa. (sama, 37.)

1770-luvulla länsimaista Japaniin tulivat taikalamput. Taikalamppu on valoa ja optiikkaa käyttävä laite, jolla voidaan heijastaa kuvia vaalealle pinnalle. Nykyajan dialaitteet ovat hyvin lähellä kyseistä keksintöä. Japaniin tullessaan se oli jo kehittynyt siihen pisteeseen, että sillä voitiin heijastaa hyvinkin yksityiskohtaisia kuvia. Tekniikan kehittyessä voitiin saada aikaan yhdellä kuvalla tuotettuja animointeja. 1880-luvulle tultaessa lyhyt olivat yleisessä käytössä Japanin kouluissa. (sama, 43, 45.)

Vuonna 1803 esiintyi ensikertaa julkisesti Japanilainen taikalyhty, utsushi-e. Se erosi länsimaisesta esikuvastaan monella tapaa. Suurin ero oli liikuteltavuus, jolloin saatiin sekä liikettä että syvyyttä heijastuksiin. Utsushi-e oli pääosin viihteen media. Sillä kerrotut tarinat saattoivat sisältää useita lyhtyjä yhtä aikaa sekä erillisen kertojan ja jopa musiikkia. Heijastettavat kuvat olivat mustaa taustaa vasten, jolloin kuvien taustat eivät häirinneet toisiaan. (sama, 52 – 53.)

Uusi keksintö sai Japanissa suuren suosion 1890-luvun lopulla. Cinematografia oli mullistava keksintö, joka oli nykyaikaisten elokuvien ensi askel. Japaniin se saapui vain vuosi sen Ranskan

ensiesiintymisen jälkeen, vuonna 1896. Ensimmäiset animaatiot tuotiin maahan vuonna 1909. (sama, 71.)

1910-luvulla näillä dekokoboko shingachoo:lla (sarja satunnaisia uusia kuvia) oli Japanissa niin suuri suosio, että niitä ryhdyttiin tuottamaan itse. Pituudeltaan ne olivat noin kymmenminuuttisia. Japanilaisen animaation uranuurtajia oli kolme: Shimokawa Hekoten, Kitayama Seitaroo ja Koouchi Sumikazu. Yhdelläkään ei ollut aiempaa kokemusta animaation teosta. Näin ollen heitä kaikkia voidaan kutsua Japanilaisen animaation keksijöiksi. (sama, 72.)

Ensimmäisen Japanilaisen animaatioelokuvan teki Shimokawa Hekoten (1892 – 1973) useiden yritysten ja erehdysten jälkeen. *Imokawa Mukuzoo genkanban no maki* (Portinvartija Mukuzoo Imokawan tarina) sai ensiesityksensä vuonna 1917. Se oli tehty valkoisella maalilla valmiiden taustojen päälle. Hekoten teki vain viisi animaatiota ennen kuin oli pakotettu lopettamaan terveydellisistä syistä. (sama, 72–73.)

Toisena Japanilaisen animaation pioneereista pidetään Kitayama Seitarooa (1888 – 1945). Hän teki yli kaksikymmentä animaatiota mukaan lukien ensimmäisen animoidun mainoksen. Hän myös toimi tuottajana ensimmäiselle ulkomaille viedylle Japanilaiselle animaatiolle. (sama, 73.)

Kolmas Japanin animaatio historian tärkeistä nimistä on Koouchi Sumikazu (1886 – 1970). Hänen ensimmäinen elokuvansa oli suuri hitti ja sitä selostamaan oli palkattu kuuluisa ääni. Lopulta hän teki vain kolme animaatiota ennen kuin elokuvayhtiö meni konkurssiin. (sama, 73.)

Näiden kolmen animaation tekijän jälkeen nousi monta uutta tekijää, jotka jatkokehittivät tekniikoita. Eräs heistä oli Yamamoto Sanae (1898 – 1981), joka teki monia animaatioitaan Japanin armeijalle Toisen maailmansodan aikaan. Tekniikoistaan kuuluisaksi tuli Oofuji Noburo (1900 – 1961), joka aluksi teki animaatioihinsa hahmojaan chiyogamista, mikä on perinteistä Japanilaista kuvioitua paperia. Kuvio toistui mustavalkoisena näytetyissä elokuvissakin kauniisti. Seuraavaksi hän kokeili siluetti animaatiota menestyksekkäästi. Tästä tekniikasta hän myöhemmin kehitti uuden version käyttäen värillistä sellofaania. Toinen tekniikoiden kehittäjä oli Murata Yasuji (1896 – 1966). Hän teki menestyksekkäästi animaatioita hahmonsa paperista leikatuilla kuvilla. (sama, 75–79.)

1930-luvulla Japanissa alettiin innostua äänielokuvista, joita tuotiin Yhdysvalloista. Japanin ensimmäinen animoitu äänielokuva syntyi vuonna 1931. Masaoka Kenzoo (1898 – 1988) oli yksi tekijä, joka noihin aikoihin palkattiin animoimaan juuri äänielokuvia. Hän oli myös ensimmäinen japanilainen, joka käytti töissään selluloidista valmistettuja arkkeja. Näitä arkkeja käyttämällä saattoi tehdä hyvinkin sujuvaa animaatiota. (sama, 80.)

Japanin armeija sijoitti suuren summan rahaa animen kehittämiseen Tyynenmeren sodassa toisen maailmansodan aikaan. Voidaan sanoa, että Japani on nähnyt kolme anime -buumia sen jälkeen. 1960-luvulla Osamu Tezukan Astro Boy esitteli mangan, jossa on erillinen kertoja sekä elokuvamaiset kuvakulmat, joiden käyttö levisi nopeasti animeen. 70-luvun lopulta 80-luvun lopulle oli aikaa, jolloin uusia genrejä syntyi animeen. Tekniikka ja tarinankerronta kokivat suuren kehityksen myös tänä aikana. Viimeisen buumin synnytti kun anime tuli muiden maiden tietoisuuteen. (Ishida 2010, 10–11.)

1.3 Muu japanilainen populaarikulttuuri

Animen ja mangan lisäksi otakujen kiinnostuksen kohteena saattaa henkilöstä riippuen olla myös jokin muu Japanista tullut ilmiö. Yleisimpiä näistä ovat cosplay, j-musiikki ja japanin kieli.

Cosplay on harrastus, jossa henkilö pukeutuu tietyksi hahmoksi tai henkilöksi ja esittää olevansa kyseinen hahmo. Useimmiten hahmot ovat fiktionaalisia ja otakut valitsevat useimmiten hahmot anime ja manga -sarjoista, mutta myös peleistä, TV-sarjoista, elokuvista ja, Suomessakin hiljattain, länsimaisista sarjakuvista. (Dunlop 2009, 6.)

Cosplay on alun perin lähtöisin Amerikasta. Scifi tapahtumien kävijät aloittivat cosplay -perinteen pukeutumalla lempisarjaansa sopivaksi. Näistä tapahtumista tapa levisi Japaniin, missä se kehittyi tämän hetkiseen muotoonsa. (sama, 6.)

Puvun hankintaan käytetään kahta tapaa. Jotkut ostavat valmiin puvun tai teettävät sen, mutta moni kuitenkin tekee pukunsa itse. Pelkkä puku ei kuitenkaan riitä, sillä onnistunut cosplay tarvitsee laajemman kokonaisuuden toimiakseen. Peruukki, meikki ja pienet erilliset rekvisiitat kuuluvat tärkeänä osana mukaan. Hahmon esittäminen on kuitenkin cosplayauksessa pääasiana. (sama, 6.)

J-musiikilla tarkoitetaan puhtaasti japanilaista musiikkia. Suosituimpia j-musiikin muotoja ovat j-pop ja j-rock. J-poppia ennen oli enka, perinteinen japanilainen iskelmämusiikki, josta j-pop on lähtenyt kehittymään länsimaisten vaikutteiden saavutettua japanin musiikkimaailma. J-musiikki on monimuotoista kuin länsimainenkin musiikki. Esityskielen lisäksi japanilaisella populaarimusiikilla ei ole paljoa eroavaisuuksia muun maailman musiikkiin. Joitain eroavaisuuksia kuitenkin on. Japanilaiset artistit panostavat yleisesti paljon enemmän musiikkinsa visuaaliseen puoleen kuin länsimaiset. Jotkut miespuoliset artistit saattavat viedä tämän visuaalisuuden tavoittelun omalle tasolleen korostamalla feminiinisyyttään erikoisilla asuilla, kirjavilla hiuksilla ja vahvalla meikillä. Toinen erottava tekijä on faniuden luonne. Varsinkin Japanissa artistien fanit saattavat jopa cosplayata suosikki vokalistejaan. (Viitanen 2005, 10 – 11.)

2 JAPANILAISEN POPULAARIKULTTUURIN TULO SUOMEEN

Japanilainen populaarikulttuuri on levinnyt Suomeen, koska se on levinnyt myös muualle Japanin ulkopuolelle. 1980-luvulla -Japani vaikutteet nousivat hiljalleen trendiksi. 1990-luvulla Pokémon teki siitä buumin. Aluksi Japanilainen populaarikulttuuri alkoi kulttiharrastuksena ja levisi epävirallisten verkostojen välityksellä Yhdysvalloissa. (Valaskivi 2009, 8.)

Suomeen anime tuli hiljalleen eikä moni osannut yhdistää katsovansa animea. Suomen lastenkulttuuriin anime on kuitenkin vaikuttanut jo parikymmentä vuotta. Monet vanhemmat animaatio-sarjat, joita meillä on televisiossa näytetty, ovat japanilais-eurooppalaista yhteistyötä. Näihin lukeutuivat monelle suomalaiselle tutut sarjat kuten Maija Mehiläinen, Peukaloisen retket sekä Muumit. (Nikunen 2006, 134–135.)

Puhtaasti japanilaista animea oli vaikea löytää Suomesta 80-luvulla ja vielä 90-luvun alkupuolella. Varhaisimpia meillä myyntivideonäytettyjä animeja oli Hopeanuoli, joka valmistui markkinoillemme vuonna 1989. (Nikunen 2006, 135.) Sarja kantaa nykyään kulttisuosiota Suomessa.

Suomessa alettiin julkaista Mangaa kokeeksi jo 1980-luvulla mutta ensimmäiseksi ja ainoaksi yritykseksi 80-luvun puolella jäi Hiroshiman poika, jonka julkaisi Jalava vuonna 1986. (Nikunen 2006, 135.) Mangan ongelmaksi osoittautui yritys tehdä siitä helppolukuisempaa länsimaiselle yleisölle. Sarjakuvan sivut peilattiin ja lukusuuntaa muutettiin, mistä aiheutuivat tekstin seuraamisen vaikeus ja kaikki hahmot muuttuivat vasenkätisiksi.

Televisiosta animea on näytetty jo 90-luvulla, jolloin YLE näytti joukon Hayao Miyazakin elokuvia. Sarjoja ei alettu esittää kuin vasta 2000-luvulle tultaessa. MTV3, Nelonen, SubTV ja Canal+ löysivät nuorista otakuista katsojia. Kanavilla onkin esitetty monta erilaista animesarjaa vuosien varrella. Sarjoihin lukeutuvat muun muassa Bey Blade, Digimon, Dragonball Z, Hamtaro, Helsing, Neon Genesis Evangelion, Paranoia Agent, Pokémon, Samurai Champaloo ja Taikasoturit. YLE Teema esitti vuonna 2005 sarjan aiheesta ja neljä anime -elokuva. (sama, 135.)

Mangan kustantaminen on vakiintunut vasta vuoden 2003 jälkeen. Manga -kustantajia on Suomessa tällä hetkellä kaksi suurempaa ja kolme pienempää. Suurempia toimijoita ovat Sangatsu Manga ja Egmont, joista Sangatsu toimii Tammmen alaisuudessa ja on osa Bonnier konsernia. Egmont on kansainvälinen kustantaja, josta puolet omistaa tanskalainen Egmont-konserni ja puolet Sanoma Magazines. (Valaskivi 2009, 41.)

Pienempiä manga -kustantajia ovat Punainen jättiläinen, Pauna Media ja Editorial Ivrea. Vuonna 2005 perustettu Punainen jättiläinen kustantaa vähemmän tunnettua mangaa sekä manhwa, eli korealaisista sarjakuvaa. Tammikuussa 2009 Sangatsu Manga osti Punaisen jättiläisen vahvistaen näin markkina-asemaansa. Pauna Media kustantaa pääosin pseudomangaa eli sarjakuvaa, joka on saanut vaikutteita mangasta, mutta ei varsinaisesti ole japanilaista sarjakuvaa. Uusin kustantajista on monikansallinen Ivrea, joka on aiemmin julkaissut mangaa lähinnä espanjaksi Etelä-Amerikassa. Näiden lisäksi Like on kustantanut yhden manga -sarjan ja Jalava on kustantanut yksittäisnimekkeen. (sama, 42.)

Vuosituhaten taite on ollut Suomen manga ja anime -harrastajille taitekohta. Harrastajien määrä on noussut 2000-luvulla huomattavasti ja varsinkin internetin yleistymisen on ollut suurelta osin avustamassa harrastuksen leviämistä Suomeen. Se on helpottanut ihmisten verkostoitumista harrastuksen parissa, jota tavanomaisesti harrastetaan hyvin yksityisissä piireissä. Suomen ensimmäinen otakuille perustettu sivusto syntyi vuonna 2002. Sen perustaja ja ylläpitäjä on Suomen otakujen katto-organisaationa pidetty Animeunioni. (Nikunen 2006, 135-136.)

Fanitapahtumat ovat Suomen otakuille mahdollisuus tavata toisia harrastajia ympäri Suomea. Ensimmäinen fanitapahtuma Suomessa oli Turun Finnconin yhteydessä järjestetty Animecon vuonna 1999. (sama, 136.) Vastaavankaltaisia tapahtumia löytyy nykypäivänä eri puolelta Suomea ja ympäri vuotta.

Mangan ja animen julkaisu Suomessa on nykyään tasaista. Ilmiö ei ole saanut uusia ulottuvuuksia. Lähdemateriaalia vuosien 2009 ja 2012 väliltä ei enää löydy. Suurin innostus näyttäisi olevan jo menemässä ohi. "Mangaa lainataan edelleen paljon, tosin kaikkein kovin buumi on hellittämässä." (LIITE 3)

3 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA MENETELMÄT

Työ pohjautuu kysymyksiin kirjastojen tiedoista, kokoelmista ja toiminnasta. Millainen on tietämystaso kirjastoista animeista, mangasta ja j-musiikista? Minkä verran kirjastojen kokoelmissa on animea ja mangaa? Millainen vuorovaikutussuhde kirjastoilla on paikallisten harrastajien kanssa? Vaikuttavatko harrastajien pyynnöt hankintapolitiikkaan? Onko kirjastoilla tai niiden tiloissa toimintaa, mikä liittyy animeen ja mangaan?

Kysymyksiin on lähdetty vastaamaan kolmea eri menetelmää käyttäen. Kaksi ensimmäistä menetelmää ovat kvantitatiivisia ja viimeinen on kvalitatiivinen. Ensimmäinen menetelmä on kysely, toinen kokoelma-analyysi ja kolmas sähköinen keskustelu, eli internetin keskustelupalstalla käyty keskustelu.

Kvantitatiivinen, eli määrällinen, tutkimus selvittää lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä, eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa asiassa tapahtuneita muutoksia. Määrällinen tutkimus edellyttää riittävää otosta, jolloin tuloksia voidaan kuvata numeroin sekä havainnollistaa kuvaajin ja taulukoin (Heikkilä 2008, 16). Määrällisen tutkimuksen avulla halutaan kerätä tietoa siten, että otoksen sattumanvaraisuus poistuu ja tutkimuskohteesta saadaan yleisempi käsitys (Karjalainen, 19). Yksinkertainen satunnaisotanta perustuu kaikille yhtä suureen todennäköisyyteen tulla valituksi tutkimukseen. Otantatyypin sopii käytettäväksi kun vastaajien perusjoukko on hyvin homogeeninen eli siinä ei ole paljoa vaihtelua. (Heikkilä 2008, 36).

Kvalitatiivisella, eli laadullisella, tutkimuksella pyritään ymmärtämään tutkimuskohdetta. Otoksen koko voi olla pieni, mutta sitä pyritään analysoimaan mahdollisimman tarkkaan (sama, 16). Kvalitatiivinen tutkimus avaa käsityksiä yksilötasolla ja sitä käytettäessä tulokset ovat enemmän tulkinnanvaraisia. Tuloksia ei voida välttämättä käyttää suoraan yleistykseen kuten kvantitatiivisen tutkimuksen tuloksia, mutta laadullinen tutkimus sopii hyvin kun tutkitaan ongelmia tai kehitetään toimintaa. (Ronkanen, Mertala & Karjalainen 2008, 20; Heikkilä, 2008, 16).

Työ aloitettiin kyselyllä, mikä lähetettiin kaikille Suomen maakuntakirjastoille, con -tyylisten tapahtumien kaupunkien kirjastoille sekä satunnaisesti valituille kaupunginkirjastoille. Kysely tehtiin valmiilla kyselyohjelmalla, minkä kautta kyselylomakkeet lähetettiin ja vastaajat täyttivät sähköisen vastauslomakkeen internetissä (LIITE 3).

Kysely muodostettiin niin, että se sisältää kattavan läpileikkauksen japanilaisesta populaarikulttuurista. Kyselyssä on pääosin käytetty kvantitatiivista tutkimusmenetelmää selvittämään kirjastojen tietämystaso japanilaisesta populaarikulttuurista ja miten se on edustettuna kirjastoissa. Kvalitatiivisen menetelmän kautta kyselyssä pyrittiin tarkentamaan kirjastojen toimintaa japanilaisen populaarikulttuurin kannalta avointen kysymysten muodossa.

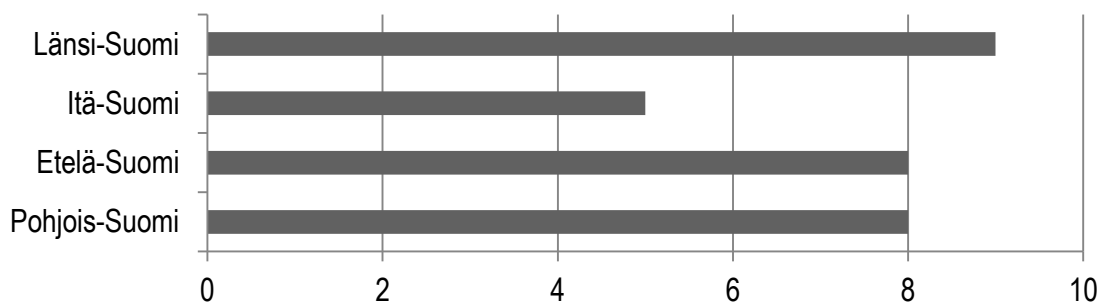
Selvitettäessä animen ja mangan määriä keskityttiin maakuntakirjasoihin. Maakuntakirjastojen kokoelmat ovat helppo saada tarkasteltaviksi kokoelmatietokantojen kautta. Työtä laajentaa se, että maakuntakirjastojen kokoelmatietokannoissa on löydettävissä kokonaisten kirjastoverkkojen kokoelmat yhdellä kertaa. Esimerkiksi Oulun maakuntakirjaston kokoelmatietokannasta löytyvät Oulun lisäksi Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Siikajoki, Tyrnävä ja Vihanti.

Kokoelmatietokantojen kautta määritellään anime ja manga -kokoelmien laajuudet. Kartoituksessa lasketaan kokoelmista yksittellen kaikki kirjastojen nimekkeet sekä niiden osien määrät. Näin saadaan kokonaiskuva kirjastojen kokoelmista määrällisesti sekä niiden kattavuus julkaisijoiden julkaisemasta materiaalista. Samalla mangan osalta etsitään vieraskieliset teokset. Näin saadaan kuva siitä mitä kieliä on kokoelmissa tarjolla sekä vieraskielisten teosten lukumäärät.

Kartoitettaessa otakujen mielipiteitä käytetään apuna keskustelupalstaa. Keskustelupalstojen käyttö on kuin oikean keskustelun käyttöä ja siihen sopivat samat säännöt. Tavallisesta keskustelusta eroten keskustelupalstojen keskustelua ei tarvitse litteroida. Litterointi on tärkeä osa tavallisessa keskustelussa ja ennen analyysia keskustelu täytyy purkaa nauhalta paperille, eli litteroida, esimerkiksi keskusteluanalyysin konventioiden mukaisesti (Korpela, E, 2007, hakupäivä 18.6.2012). Keskusteluanalyysissa pyritään selvittämään, mitä kaikkea puheenvuoroilla saadaan aikaiseksi. Havainnoinnin kohteena on se, miten puheilla ja vuorovaikutuksella keskustelut muodostuvat. (Hakulinen, 1997, 13 – 15.) Verkkokeskustelussa hymiöt ja kirjoitustyylit, kuten isojen kirjainten käyttö, luovat vuorovaikutusta keskusteluun.

4 JAPANILAINEN POPULAARIKULTTUURI SUOMEN KIRJASTOISSA

Tutkimuksen alussa suomalaisille kirjastoille lähetetty kysely lähti yhteensä 112:sta kirjastolle, joista vastauksia saatiin 30. Vastausprosentiksi jäi näin ollen vain 39,3 prosenttia. Aluejakauma vastaajien kesken jakautuu vastaavasti: 8 etelä-suomesta, kahdeksan Pohjois-Suomesta, viisi Itä-Suomesta ja yhdeksän Länsi-Suomesta (kuvio 1). Vaikka pääkaupunkiseudun kirjastoille lähettiinkin sama kysely, ei yksikään niistä vastannut. Kirjastojen koot vaihtelevat pienistä tuhannen asukkaan kunnista isoihin maakuntakirjastoihin. Pienimmissä kirjastoissa on työntekijöitä yleensä alle kymmenen ja suurimpien kirjastojen työntekijämäärät ovat useita kymmeniä. (LIITE 3.)

KUVIO 1. Kyselyyn vastanneet kirjastot alueen mukaan. (n = 30)

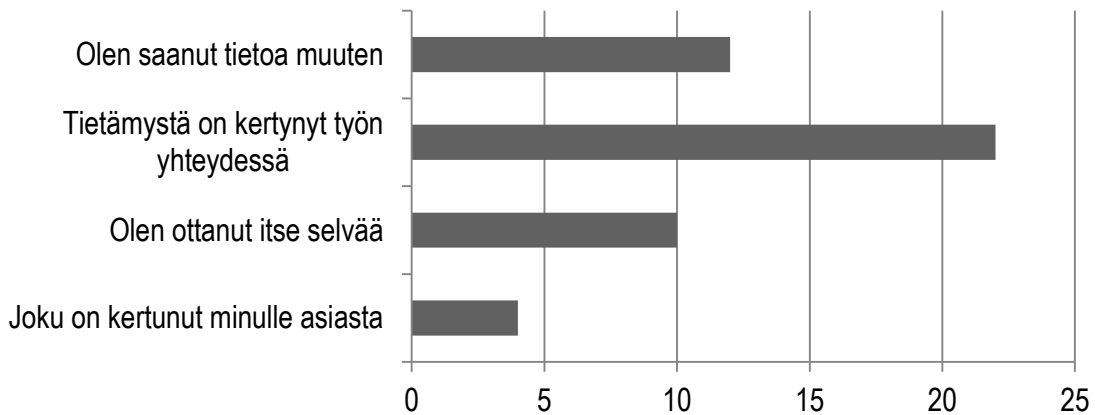
Kyselyn lisäksi olen tutkinut maakuntakirjastojen kokoelmia animen ja mangan osalta. Maakuntakirjastojen kokoelmatietokannoista löytyy useimpien kohdalla monen kirjaston kokoelmat, koska ne ovat verkostoituneet yhteisiin järjestelmiin. Olen siis saanut melko kattavan katsauksen Suomessa tarjolla olevaan materiaaliin. Kyselyn kirjastojen vastausten perusteella ei voi antaa koko Suomen kattavia vastauksia vastausprosentin ollessa niin pieni. (LIITE 3.)

4.1 Kirjastojen tietämys

Vastaajista 29 tiesi mitä anime on. Vain yksi vastaaja tunnusti, ettei tiennyt sanan tarkkaa merkitystä, mutta manga -terminä oli kaikille tuttu. Tietämys on siis nykyisellään hyvä termeihin ja niiden merkityksiin liittyen. (LIITE 3.)

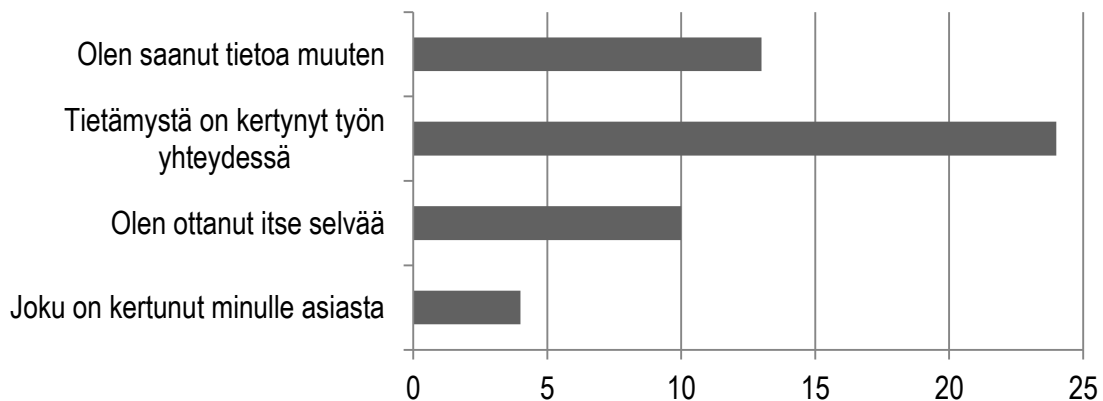
Anime käsitteenä ja kirjaston materiaalina on tullut tutuksi erilaisia teitä. Moni vastaajista on saanut tietoa useasta eri lähteestä. Neljälle henkilölle joku on kertonut animesta ja kymmenen

henkilöä on ottanut itse asiasta selkoa. 22 henkilölle tietämystä animesta on kertynyt työn yhteydessä. Muuta tietä tietoa keränneitä on 12 henkilöä. (kuvio 2) (LIITE 3.)

KUVIO 2. Lähteet, joista henkilöt ovat saaneet tietoa animesta. (n = 29)

Mangan osalta tilanne on hyvin samankaltainen. Neljälle henkilölle joku on kertonut mangasta ja kymmenen henkilöä on ottanut itse asiasta selkoa. Mangasta tietämystä on kertynyt työn yhteydessä 24. Muuten tieto on kerännyt 13 henkilöä. (kuvio 3) (LIITE 3.)

KUVIO 3. Lähteet, joista henkilöt ovat saaneet tietoa mangasta. (n = 30)

Monia otakuja kiinnostaa japanilainen musiikki ja tämän vuoksi j-rock ja j-pop ovat tuttuja termejä suurimmalle osalle otakuista. Kyselyn kirjastoista kahdeksalle termi j-rock ei ollut tuttu eikä seitsemälle j-pop. Kaikki puhtaasti mangasta ja animesta kiinnostuneet eivät ole kiinnostuneet japanilaisesta musiikista. Eräs kyselyyn vastanneista kirjastoista kommentoi, ettei j-musiikki ole niin haluttua kuin sarjakuvat ja animaatiot. (LIITE 3.) ”Japanilainen musiikki on selvästi pienemmän porukan juttu.” (LIITE 3).

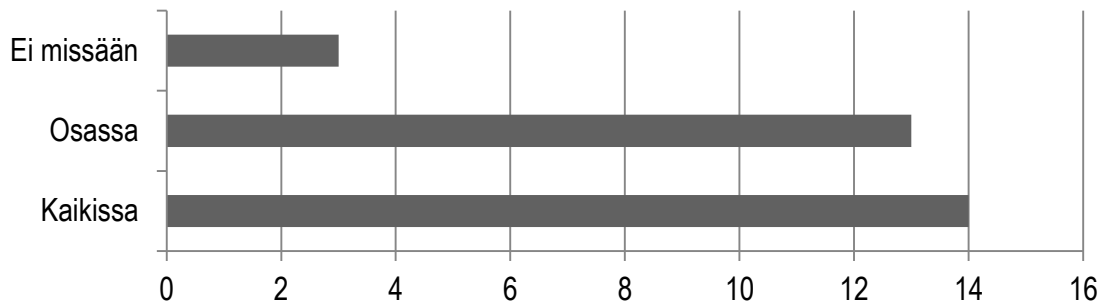
4.2 Kirjastojen kokoelmat

Nykyisellään animea löytyy lähes jokaisesta suuremmasta Suomen kirjastosta. Suomessa tarjolla olevan animen määrä on kuitenkin hyvin rajallinen ja rajoittuu tällä hetkellä vain kahteen suomalaiseen julkaisijaan, jotka ovat Future Film ja Cinema Mondo. Kyselyyn vastanneista kirjastoista vain yksi kolmestakymmenestä vastasi, ettei heillä ole animea kokoelmissaan (LIITE 3). Anime -sarjojen osien ja yksittäisteoksien nimekkeiden kokoelmat vaihtelevat maakuntakirjastoissa pienimmästä Lappeenrannan kokoelmasta, 33 kappaletta, suurimpaan Porin kokoelmaan, 233 kappaletta (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Anime nimikkeiden, osien ja erillisjulkaisujen määrä kappaleina maakuntakirjastoissa.

	Nimikkeitä yhteensä	Osien ja erillisjulkaisujen määrä
Hämeenlinna	41	110
Joensuu	33	82
Jyväskylä	45	112
Kajaani	30	53
Kokkola	29	65
Kouvola	55	144
Kuopio	23	44
Lahti	44	199
Lappi	36	102
Lappeenranta	20	33
Mikkeli	25	62
Oulu	42	111
Pori	44	233
Porvoo	39	106
Seinäjoki	20	36
Tampere	47	189
Turku	53	196
Vantaa	23	51

Ikärajoitukset tai -suositukset ovat animessa käytössä 27 vastanneista kirjastoista. 13 näistä kirjastoista rajoitukset tai suositukset ovat vain osassa anime -julkaisuista (kuvio 4). (LIITE 3). Ikärajoitukset ovat animessa yhtä tärkeitä kuin muissakin elokuvissa ja sarjoissa, koska kaikki animet eivät sovellu lapsille.

KUVIO 4. Animen ikärajoitukset ja -suositukset kirjastoissa. (n = 30)

Manga -tarjonta Suomessa on paljon laajempaa kuin animen. Pelkästään suomen kielelle julkaistuja sarjoja on tarjolla yli 100 (Kupoli ry 2012, hakupäivä 8.5.2012). Mangaa löytyi kaikista vastanneista kirjastoista (LIITE 3). Maakuntakirjastoissa sarjojen osien ja yksittäisteoksien nimekkeiden kokoelmat vaihtelevat pienimmästä Kajaanin kokoelmasta, 464 kappaletta, suurimpaan Turun kokoelmaan, 1314 kappaletta. Pelkkien sarjanimekkeiden ja yksittäisteosten määrät ovat väliltä Maarianhamina, 41 kappaletta, ja Tampere, 138 kappaletta (taulukko 2).

TAULUKKO 2. Manga -nimikkeiden, osien ja erillisjulkaisujen määrä kappaleina maakuntakirjastoissa.

	Nimikkeitä yhteensä	Osien ja erillisjulkaisujen määrä
Hämeenlinna	103	990
Joensuu	98	1003
Jyväskylä	116	1044
Kajaani	57	464
Kokkola	90	800
Kouvola	110	1023
Kuopio	98	774
Lahti	119	1131
Lappi	125	1197
Lappeenranta	101	947
Maarianhamina	41	466
Mikkeli	82	808
Oulu	133	1249
Pori	131	1268
Porvoo	101	982
Seinäjoki	85	651
Tampere	138	1144
Turku	128	1314
Vantaa	88	978

Joitain mangoja ei löydy maakuntakirjastoista juuri ollenkaan ja kyseisistä sarjoista Pauna median ja Ivrean kustantamia on kaikkein vähiten. Pienenä kustantamona Ivrean sarjoja on kaikkein vähiten verrattuna kustantajan kustantamiin sarjoihin, joista yli puolet materiaalista on kirjastojen käyttäjien ulottumattomissa. Pori on poikkeus tässä, sillä on kokoelmissaan sarjoja, joita muualta puuttuu. (taulukko 3.)

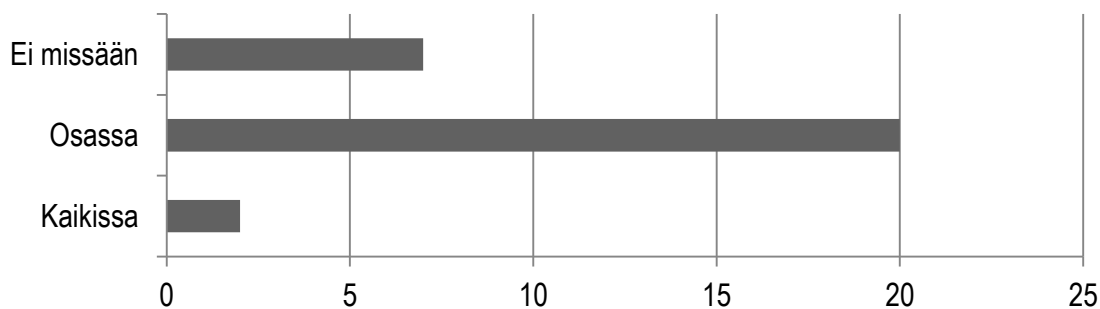
TAULUKKO 3. Alle viidestä maakuntakirjastosta löytyvät mangat ja niiden kustantajat.

	Butterfly	Fallen Moon	J-pop Idol	Kasumi	Kekkaishi	Lament of the Lamb	Love Celeb	Model	Mär	Olipa kerran ... me	Petshop of Horrors	Tarot Café	Vagabond
Hämeenlinna													
Joensuu													
Jyväskylä													
Kajaani													
Kokkola													
Kouvola				1									
Kuopio			1							1			
Lahti													
Lappi													
Lappeenranta													
Maarianhamina													
Mikkeli													
Oulu			2									7	
Pori	2	1		1	2	1		5	5	5	4	7	7
Porvoo					3								5
Seinäjoki													
Tampere											1		
Turku													
Vantaa													

Kustantamot
Egmont
Ivrea
Pauna Media

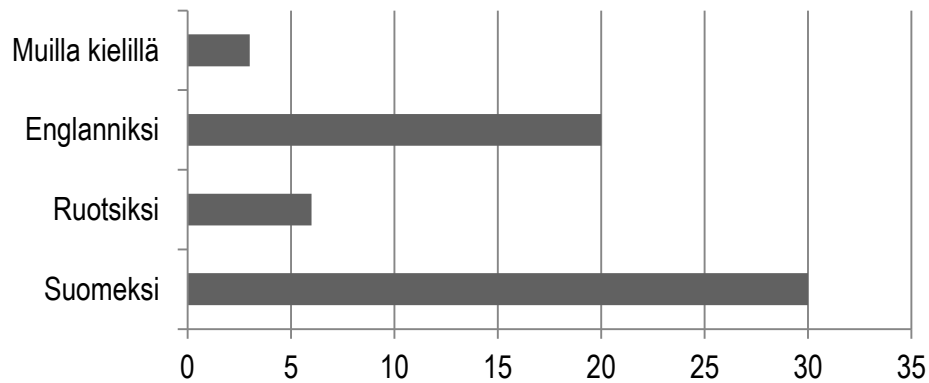
Koko manga -kokoelmaa koskevat ikärajoitukset tai suositukset on käytössä kyselyyn osallistuneista kirjastoista kahdessa. 20 vastanneista kirjastoista käyttää osassa mangaa ikärajoituksia tai -suosituksia. Seitsemän kirjastoista ei ole rajoittanut mangan lainausta mitenkään (kuvio 5). (LIITE 3). Yleensä kirjastot eivät rajoita kirjallisen materiaalin lainausta ikärajoilla, eikä manga ole siinä poikkeus. Ikärajoitukseen liittyvät ongelmat on monesti korjattu

manga -aineiston sijoittelulla. ”Meillä on käytännössä kaikki manga -sarjakuvat aikuisten osastolla, mutta ei niissä mitään ikärajaa ole, eli lainataan kaikille. Toisessa kirjastossa, jossa olin aiemmin töissä, eri sarjat oli jaettu aikuisten ja nuorten osastoille ikärajasuosituksen mukaisesti.” (LIITE 3).

KUVIO 5. Mangaan ikärajoitukset ja -suositukset kirjastoissa. (n = 29)

Mangaa on saatavilla Suomessa monilla eri kielillä. Kaikkiin kyselyyn vastanneisiin kirjastoihin hankitaan mangaa suomeksi. Englanniksi mangaa on hankkinut 20 kirjastoa ja kuusi on hankkinut niitä ruotsiksi. Kyselyn kirjastoista vain kolmella on tämän lisäksi muilla kielillä mangaa (kuvio 6). (LIITE 3). Maakuntakirjastoissa vieraskielisen mangaan tarjonta on yleisesti ottaen laajaa, mutta poikkeuksiakin löytyy. Englannin lisäksi ruotsin- ja venäjänkielisiä mangoja löytyy paljon. Suomen kielellisen kahtia jaon voi nähdä näiden kahden vieraan kielen jakautumisessa maakuntakirjastoissa, idässä venäjänkielistä mangaa on hieman enemmän ja lännessä ruotsinkielistä. Kirjastoista löytyviä mangoja voi löytyä myös ranskaksi, saksaksi ja japaniksi. Oulun maakuntakirjastossa mangaa löytyy japaniksi neljä kertaa enemmän kuin muualla Suomessa yhteensä. Tähän voi olla monta syytä, kysyntä ja hankintatoiveet voivat olla saaneet kirjaston hankkimaan pokkareita japaniksi tai paikkakunnalla voi olla asiakas, joka on lahjoittanut kokoelman omia teoksiaan. Tampereen ja Turun maakuntakirjastoista löytyy Japanin ulkopuolella hieman harvinaisempaa monikielistä mangaa. Monikielisessä mangassa sama tarina on kahteen kertaan kahdella eri kielellä, tässä tapauksessa japaniksi ja englanniksi. (taulukko 4.)

KUVIO 6. Erikielisten manga –teosten lukumäärä. (n = 30)

TAULUKKO 4. Erikielisten manga –teosten lukumäärä kappaleina maakuntakirjastoittain.

	Englanti	Ruotsi	Venäjä	Saksa	Ranska	Japani	Monikielinen
Hämeenlinna	99		1				
Joensuu	73		7	1			
Jyväskylä	119		1	1			
Kajaani	46				3		
Kokkola	34	12					
Kouvola	59	2	1	1	2		
Kuopio	20		3				
Lahti	176						
Lappi	218	1	1	1	1		
Lappeenranta	65		1	1			
Maarianhamina	26	464					
Mikkeli	17		3	1			
Oulu	219	1	1			19	
Pori	179	8	2	1	2		
Porvoo	122	118					
Seinäjoki	25						
Tampere	290	1		2		4	1
Turku	184	227	1	1		1	4
Vantaa	23	335	1				

Mangaan liittyvä oheismateriaali, kuten piirustusoppaat, eivät sinänsä ole uusi asia Suomessa. Manga -tyyliin keskittyneet oppaat ovat kuitenkin lisääntyneet räjähdysmäisesti lähiaikoina, sillä niiden kysyntä ja hankinta on kasvanut otakujen määrän kasvaessa. (LIITE 3). ”Ainoastaan manga-sarjakuvien sekä varsinkin manga-piirustusoppaiden kysyntä on kasvanut.” (LIITE 3).

Animen ja mangan lisäksi otakut etsivät kirjastoista paljon muuta materiaalia liittyen japanilaiseen populaarikulttuuriin tai Japaniin yleensä. Japaninkielenoppaat, japanilaiset elokuvat ja sarjat, japanilainen musiikki sekä muu Japanin kulttuuriin liittyvä materiaali ovat otakujen suosiossa.

Kahdessa kolmasosaa kyselyn kirjastoista Japanin kielioppaiden hankinta ja lainaus ovat kasvaneet viime vuosina. Hankintapyyntöt sen sijaan ovat lisääntyneet vain yhdessä kolmannesta (taulukko 5). Muun japaninkulttuuriin liittyvä materiaalin kohdalla tilanne on melkein sama (taulukko 6). Julkaisijat ovat viime vuosina julkaisseet enemmän Japania käsittelevää materiaalia. Otakujen ei ole tarvinnut tehdä hankintapyyntöjä, koska uutta materiaalia on ollut tarjolla tarpeeksi. (LIITE 3). ”Japanilaista kulttuuria käsittelevää kirjallisuutta ja esim. elokuvia on hankittu viime vuosina aiempaa enemmän, koska kirjoja ja muuta aineistoa on myös ilmestynyt aiempaa enemmän.” (LIITE 3).

TAULUKKO 5. Japanin kieli oppaiden hankinnan, hankintapyyntöjen ja lainauksen lisääntyminen kirjastoissa. (n = 28).

	Kyllä	Ei
Hankinta	19	7
Hankintapyyntöt	10	17
Lainaus	19	7

TAULUKKO 6. Japanin kulttuuriin liittyvän materiaalin hankinnan, hankintapyyntöjen ja lainauksen lisääntyminen kirjastoissa. (n = 27).

	Kyllä	Ei
Hankinta	17	8
Hankintapyyntöt	10	16
Lainaus	18	7

Japanilaiset elokuvat eivät ole kirjastoissa kovin harvinaisia, mutta japanilaiset sarjat ovat vielä suhteellisen harvinaisia Suomessa. Kolmella neljästä vastanneista kirjastoista on kokoelmissaan ainakin japanilaisia elokuvia ja ehkä jopa sarjoja, mutta japanilaiseen kulttuuriin keskittyneitä videoita on vain harvemmalla kirjastolla. Vain yhdeksällä kyselyyn vastanneista kirjastoista oli kyseistä materiaalia (taulukko 7). (LIITE 3.)

TAULUKKO 7. Japanilaisten elokuvien/sarjojen ja japanilaista kulttuuria käsittelevien videoiden määrä. (n = 29).

	kyllä	ei
Japanilaisia elokuvia/sarjoja	25	4
Japanilaista kulttuuria käsitteleviä videoita	9	20

Japanilainen musiikki on yleistynyt Suomessa animen ja mangan myötä. Kirjastoista 23:lla on j-rockia ja 17:sta j-poppia kokoelmissaan. Kahdella kolmasosalla on myös muuta japanilaista musiikkia. Japanilainen perinnesmusiikki on hyvin edustettuna kirjastoissa ja sitä on lähes jokaisessa kyselyyn vastanneista kirjastoista. Vähän yli kahdella kolmasosalla on kokoelmissaan anime -sarjaan tai -elokuvaan liittyvää musiikkia. Mikä mielenkiintoista, yhdelläkään kyselyyn vastanneista kirjastoista ei ole japanilaiseen peliin liittyvää musiikkia. (taulukko 8) (LIITE 3.)

TAULUKKO 8. Japanilaisen musiikin määrät. (n = 30).

	kyllä	ei
Muuta j-musiikkia	21	9
Japanilaista perinnesmusiikkia	27	3
Japanilaisten animaatioelokuvien/-sarjojen ääniraitoja	12	18
Japanilaisten pelien ääniraitoja	0	29

Japanilaisen musiikin hankintaan vaikuttavia hankintapyyntöjä tulee vähän. Kyselyn vastauksissa mainittiin, ettei joihinkin kirjastoihin yksinkertaisesti tehdä ollenkaan hankintapyyntöjä. Syyt sille, ettei pyyntöjä tule, voivat olla moninaisia; joko otakut eivät osaa tai uskalla tehdä hankintapyyntöjä tai tarjolla oleva kokoelma tyydyttää otakujen jo tarpeet sellaisinaan. (LIITE 3.) ”Hankintaehdotuksia tätä musiikkia koskien tulee todella vähän.” (LIITE 3.) ”Japanilaisen musiikin tarjonta kirjastossamme on kovin marginaalinen. Silti Japanilaista musiikkia kysyttäessä suppea tarjonta on riittänyt asiakkaille.” (LIITE 3.)

Pääasiallisesti vain osa hankintapyynnöistä toteutetaan, mutta kyselyyn vastanneista kirjastoista muutama kuitenkin vastasi, että suurin osa j-musiikki -hankinnoista tehdään hankintapyyntöjen pohjalta. (LIITE 3.) ”Suurin osa hankintapyyntöjen kautta.” (LIITE 3.)

4.3 Oheistapahtumat kirjastoissa

Erilainen yhteisöllinen toiminta on otakuille yleistä joka puolella maailmaa ja Suomessakin on paljon otakujen järjestämää toimintaa. Suomen kirjastoilla on usein hyviä tiloja erilaisiin tapahtumiin, kokoontumisiin ja tapaamisiin. Kyselyyn vastanneilla kirjastoillakin on erilaista toimintaa otakuille tai japanilaisesta popkulttuurista.

Kahdella kolmannelta kyselyn kirjastosta on ollut anime ja manga -aiheisia näyttelyitä (taulukko 9). Mangaa on materiaalina esitelty pienissä näyttelyissä kirjaston puolesta ainakin yhdessä kirjastossa. (LIITE 3.) ”Näyttelytilamme ovat kenen tahansa varattavissa ja käytettävissä. Mangaa on esitelty kirjaston omissa pienissä näyttelyissä.” (LIITE 3.)

Tapahtumat ja kokoontumiset eli conit sijoittuvat monessa kaupungissa kulttuuritaloon ja joskus kirjastoilla olisi tarvittavat tilat tarjolla. Yhdellä kolmesta kyselyn kirjastoista on jonkinlaisia tapahtumia tai kokoontumisia (taulukko 9). Yksi kirjastoista mainitsi tilaisuuksiensa koskeneen sarjakuvaa yleensä, jossa manga oli osana kokonaisuutta. Seminaareja pidetään yhdessä kyselyn kirjastoista, ja kolmella kirjastolla on opetusta liittyen japanilaiseen populaarikulttuuriin. (LIITE 3.)

Erilaiset luku- ja piirustuspiirit ovat aina olleet suosittuja ja otakuilla niitä on kirjastojen tiloissa vain viidessä kyselyyn vastanneista (taulukko 9). Jotkut kirjastot olisivat valmiita pitämään piirustuspiirejä ja elokuvailtoja, mutta henkilökunnalla ei ole työn ohessa aikaa toiminnalle. Yhdessäkään kirjastoissa ei ole pidetty elokuvailtoja, vaikka monella kirjastolla olisikin mahdollisuuksia siihen (taulukko 9). (LIITE 3.) ”Elokuvailloista ja piirustuspiireistä on ollut puhetta, mutta vielä niitä ei ole järjestetty. Tarjoamme kyllä tilat, jos vain joku ulkopuolinen alkaisi näitä vetää. Oma henkilökunta ei aina riitä.” (LIITE 3.)

TAULUKKO 9. Kirjastoissa järjestettävä oheistoiminta. (n = 30).

	kyllä	ei
Näyttelyt	19	10
Tapahtumat/kokoontumiset	9	21
Seminaarit	1	28
Opetus	3	25
Luku-/piirustuspiirit	5	24
Elokuvaillat	0	28

Lahdessa kirjaston Nuorten tilassa on ollut toimintaa, jota paikalliset otakut ovat järjestäneet. Toinen, nimetön kirjasto, toteuttaa toimintaa yhteistyössä oman paikallisen manga- ja anime-yhdistyksensä kanssa. Kalajoki mainitsi kattavan lasten kuvakirjojen kokoelmansa, jossa heillä on japanilaista materiaalia, johtuen heidän japanilaisesta ystävyyskaupungistaan. (LIITE 3.)

5 OTAKUJEN NÄKÖKULMA KIRJASTOJEN TOIMINTAAN

Halusin selvittää myös hieman otakujen omia mielipiteitä kirjastoista. Otakujen oma näkökulma tuo mielipiteitä palvelunkäyttäjien näkökulmasta vastapainona kirjastojen työntekijöiden tietämykselle ja mielipiteille. Anime -lehden internetsivujen keskustelupalstoilta löytyi keskustelu otakujen mielipiteistä koskien heidän paikallisia kirjastojaan. (H-Town 2008, hakupäivä 1.12.2010).

Keskustelupalstalla käydyssä keskustelun yllättävin piirre oli se kuinka moni otaku ei ole käyttänyt paikallisen kirjastonsa manga -kokoelmia tai ei ole edes tietoinen onko kirjastossa ollenkaan animea tai mangaa (H-Town 2008, hakupäivä 1.12.2010). ”En kyllä viitsinyt mennä kassalta kysymään että löytyykö sitä... (olen liian ujo persoona) kyllä sieltä saattaisi löytyä....kai. :s” (_Neko, 2008, hakupäivä 1.12.2010)

Yleisin mielipide keskustelupalstalla on, että kirjastoissa on liian vähän mangaa tarjolla. Monet mainitsivat myös, että mangat, jotka kirjastosta löytyvät, ovat liian yleisiä. Tarkoitan tällä mangoja, joita on jokaisessa kirjastossa ja monella otakulla itselläänkin hyllyssä. Manga -tarjonnan kielivaihtoehdot tai erikielisten teosten määrät olivat vajavaisia monien mielestä. (H-Town 2008, hakupäivä 1.12.2010). ”Pitäis varmaan tehdä kirjastoon valitus siitä, että siellä ei oo tarpeeks mangaa.... Tai pitäis ainakin pyytää tilaamaan enemmän mangaa ja animea...” (zany, 2008, hakupäivä 1.12.2010).

Toista puolta tästä asiasta edustavat ne, joiden mielestä kirjastoissa on mangaa suhteellisen hyvin. Jotkut vertaavat kokoelmien kokoja kirjastonsa kokoon. Pienissä kirjastoissa ei aina välttämättä ole suuria kokoelmia, mutta se ei kaikkia haittaa. Keskustelun siirtyessä ajallisesti lähemmäs nykypäivää, alkoivat tyytyväiset kommentit lisääntyä. Kirjastojen kokoelmat ovat kehittyneet hyvään suuntaan sinä aikana kun keskustelua on käyty. Jotkut mainitsivat kirjastoon tulevan uusimmat mangat heti ja toinen kommentoi, että kirjastosta löytyy vähän erikoisempiakin mangoja. (H-Town 2008, hakupäivä 1.12.2010). ”On täällä kyllä aika hyvä tarjonta, löytyy suomeks englanniks ruotsiks venäjäksi kononainen osasto. Ja jos ei löydy jotain heti saatavilla laitauksen varauksen ja odotan että se on haettavissa =3” (Pennie, 2009, hakupäivä 1.12.2010) ”Mun lähikirjastosta löytyy ihan siedettävästi mangoja ja vähän erikoisempiakin.” (Linarel, 02.04.2011, hakupäivä 2.8.2011)

Yleinen kirjastojen kärsimä ongelma ovat varkaat. Monet keskustelupalstalla vierailleet huomauttivat manga -sarjojen osien katoilusta (H-Town 2008, hakupäivä 1.12.2010). Kirjastoille hankitaan yleensä manga -sarjoja yhtenä kappaleena ja puuttuvia osia on jälkikäteen vaikea hankkia (LIITE 3). ”Sarjat myydään usein loppuun, minkä vuoksi poistettuja kappaleita on välillä hankala korvata.” (LIITE 3.) ”Huonona puolena kirjastoissa on se, että useimmiten on saatavilla vain satunnaisia osia (varsinkin pitkästä sarjasta), ja tietenkin juuri se tietty osa minkä haluaisi on ”kadonnut” tai jotain vastaavaa. :P” (Laxu, 2008, hakupäivä 1.12.2010) ”Joistain kirjastoista on källitty mangaa niin ne ei enää tykkää ostaa sitä. Te jotka varastatte mangaa kirjastoista: ajatelkaa oikeesti muitakin! Kirjastot ei enää osta mangaa jos jatkatte!” (Ihmislehma, 2008, hakupäivä 1.12.2010)

Mangan ja animen sijoittelu ei ole ollut kaikkien mielestä hyvää. Keskusteluun osallistuneista monet eivät olleet löytää mangaa ensimmäisellä kerralla sen syrjään laitetun hyllysijainnin tähden, minkä lisäksi myös animen sijoittelun suhteen on ollut kummastelua. Kaikkien mielestä lastenpiirrettyjen viereen sijoitetut animet eivät sinne kuulu. (H-Town 2008, hakupäivä 1.12.2010). ”Ongelmana on kuitenkin se että ensikertalainen ei tahdo löytää niitä heti, ovat sen verran sivuun laitettu pokkarit. Kaiken kukkuraks nuorten mangat ja aikuisten mangat ovat vastapäätä toisiaan, eli siinä joutuu juoksemaan kirjasta ristiin rastiin, mut ei liikunta oo kenellekkään pahhaks :-)” (Miss Suicide, 2011, hakupäivä 2.8.2011)

Myös mangan ja animen ikäsuositukset ovat herättäneet keskustelua. Mielenpitoita on puolin ja toisin. Joidenkin mielestä tietyt animet on sijoitettu liian nuorten ulottuville ja toisten mielestä joidenkin mangojen ikäsuositukset ovat turhankin korkeita. (H-Town 2008, hakupäivä 1.12.2010). ”Mutta yhtä asiaa en ymmärrä, miksi kirjastot laittaa jonkun Love Hina animen lasteosastolle? En ole ite sitä animea kattonu, mutta lukenu sen mangan kuitenkin, eikä se ollu mikään seittemän vuoden ikästen pikkupentujen sarja.” (Ihmislehma, 2008, hakupäivä 1.12.2010) ”Joo ja tosiaan animet ovat siellä myös iloisesti lasten elokuvien vieressä. On ne kai jotenkin järjestetty ikärajojen mukaan, mutta kyllä se vähän kummalta näyttää kun on Love Hina ja joku Puuha Pete melkein vierekkäin.” (Henna-chan, 2009, hakupäivä 1.12.2010)

Piirustusoppaiden sijoittelu herätti huomiota. Joidenkin mielestä oli outoa, että kaikki piirustusoppaat oli sijoitettu aikuisten osastolle. Yleisesti ollaan niiden tasosta hieman pettyneitä,

koska Suomessa tarjolla olevat oppaat eivät vastaa keskusteluun osallistuneiden toiveita. (H-Town 2008, hakupäivä 1.12.2010).

Japanilaisen musiikin kysyntä olisi keskustelijoiden mukaan suurempaa mitä kokoelmat ovat. (H-Town 2008, hakupäivä 1.12.2010). ” ja J-rock levyjäkin soisin lisää...” (yuujiishi, 2008, hakupäivä 1.12.2010) ” J-rockiakin alkaa musiikkiosaltolta enemmän löytymään, olisikohan moneen kertaan laittamani palaute auttanut asiaa? ;o” (pp-chan, 2009, hakupäivä 1.12.2010)

6 HANKINTASUOSITUSLISTA

Manga on ollut materiaalina kirjastoissa jo yli kymmenen vuotta. Mangan tarjonta on kasvanut koko ajan ja kirjastoilla on tarve hankkia niitä. Kirjastojen rahoitus ei kuitenkaan salli kaikkien julkaisujen hankkimista ja kirjastot joutuvatkin rajoittamaan hankinnan muutamaan nimekkeeseen. Tästä esteestä on syntynyt tarve valmiille suosituslistoille, jotka antavat vinkkiä siitä, mitä olisi kokoelmiin hyvä hankkia.

Luokkatoverini ja minä olemme saaneet eri kirjastoista toiveita hankintasuosituslistoista, sillä nämä listat helpottavat hankinnassa työskentelevien työtaakkaa. Tähän työhön on pyyntöjen pohjalta koottu yksi mangan hankintasuosituslista. Listalla on mangoja, jotka on julkaistu Suomessa ja suomenkielellä, jotta hankinta olisi helpompaa. Lista löytyy opinnäytteen lopusta liitteenä 2.

Hankintasuosituslista on kerätty vertailemalla neljän eri lähteen arvostelujen tuloksia. Ensimmäinen lähde on Suomen ainoa animeen ja mangaan erikoistunut lehti, Anime-lehti. Vertailussa on käytetty lehden koko vuosikertoja vuosilta 2005 – 2011. Toinen suomalainen lähde on Japan-pop -lehti, mikä käsittelee japanilaista populaarikulttuuria. Vertailussa on käytetty lehden 2008 – 2011 välille sijoittuvia vuosikertoja. Kolmas vertailussa käytetty suomalainen lähde on Kupoli ry:n internet-sivut (Kupoli ry 2012, hakupäivä 11.12.2011, <http://www.kupoli.net/arvostelut/manga>). Kupoli on suomalaisten japanilaisen populaarikulttuuri harrastajien oma yhteisö ja sivuilla on kattavat kokoelmat arvosteluja Suomessa julkaistusta mangasta. Ulkomaalaista vertailukohtaa on haettu käyttämällä kansainvälistä AnimeNewsNetwork -internetsivustoa (AnimeNewsNetwork 2010, hakupäivä 20.12.2011, <http://www.animenewsnetwork.com/encyclopedia/manga.php>). Sivuston arvostelujen pohjalta ei ole mahdollista arvioida suomenkielisiä julkaisuja, mutta sillä saa kuvan itse sarjasta.

Kaikkien lähteiden arvosteluja on vertailtu mahdollisimman samalla tasolla. Parhaiten vertailussa pärjänneet sarjat ja yksittäisjulkaisut on valittu hankintasuosituslistalle. Nimekkeistä on listalla kerrottu tekijä, nimi, lyhyt juonikuvaus, kaunokirjallisuuden tyyli, julkaisuvuosi, julkaisija ja tähän asti ilmestyneiden osien määrä.

7 POHDINTA

Idea opinnäytteen aiheeseen tuli luokkatovereilta vuonna 2009. He kertoivat kuinka monet kirjastot ovat toivoneet hankintasuosituslistoja mangasta. Japanilainen populaarikulttuuri on kiinnostanut itseäni jo vuosia, joten aihe selvittää Suomen kirjastojen tilannetta vaikutti kiinnostavalta, eikä sitä ollut vielä tutkittu laisinkaan.

Halusin selvittää vallitsevaa tilannetta Suomen kirjastoissa japanilaisen populaarikulttuurin kohdalla. Anime ja manga alkoivat kirjastoissa olla jo vakiintunut osa-alue, eikä enää uusi asia Suomessa. Kyselyn ja kokoelmakartoituksen avulla keräsin tietoa kirjastoilta japanilaisen populaarikulttuurin tietämyksestä sekä anime ja manga -kokoelmista.

Johtopäätöksenä voisi sanoa kirjastojen anime ja manga -kokoelmien alkavan olla mittavia eivätkä enää vain muutaman kappaleen kokoisia. Maakuntakirjastoissa kokoelmat ovat nykyään jo suuria ja niiden sisältö ei ole enää homogeenistä. Kyselyn vastausprosentin ollessa alle puolet, voi suuntaa-antavasti sanoa, että tietämys kirjastoissa on hyvää aiheeseen liittyen ja kirjastot yrittävät tehdä yhteistyötä paikallisten harrastajien kanssa. Animen ja mangan ikäsuositusten perusteella tehty sijoittelu on noussut työn aikana monesti esille. Otakujen mukaan työntekijät eivät osaa sijoittaa materiaalia oikein, mikä saattaa johtua kirjastojen rajallisista resursseista. Yhteistyö otakujen kanssa tai työntekijöiden syvällisempi materiaaliin tutustuminen saattaisivat korjata monia animen ja mangan kohdalla tapahtuvista ongelmakohdista kirjastoissa.

Aiheena vastaavankaltaista opinnäytettä ei ole vielä Oulun seudun ammattikorkeakoulussa tehty. Vaikeaksi aiheen tutkimisen teki sen, etten ollut varma millaisin keinoin tietoa ryhtyisin keräämään. Kyselyn muotoilun ja oikeiden kysymysten lisäksi maakuntakokoelmia piti kartoittaa, mikä vaati suurta järjestelmällisyyttä onnistuakseen.

Kirjastojen vastausprosentti oli kyselyssä alhainen ja aiheutti omia ongelmiaan työn edetessä. Uusien vastaajien hankkiminen ja tulosten kerääminen vaati suurta kärsivällisyyttä. Olin varautunut pieneen vastaajaryhmään, mutta en niin pieneen, kuin mitä nyt sain.

Otakujen näkökulman selvittäminen oli myös tärkeä osa työtä. Suurin vastoinkäyminen, mikä eteeni tuli, oli otakujen innostus keskustelujani kohtaan. Aloitin työn alussa yhden keskustelun ja puolivälissä toisen, kummankin eri keskustelukanavalle. Vastaajia keskusteluihini ei tullut yhtään. Onneksi Anime -lehden keskustelukanavalla oli keskustelu, joka oli jatkunut jo pitkään ja se sopi lähteekseni.

LÄHTEET

_Neko, 2008, hakupäivä 1.12.2010.

<http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>

Anime –lehti, vuosikerrat 2005 – 2011. H-Town: Helsinki.

Dunlop, R. & Lumby, P., 2009. Cosplay Fever. London: Ablaze Media Ltd.

Gravett, P., 2004. Manga : Sixty Years of Japanese Comics. London: Laurence King.

H-Town., 2008 - 2011. Kirjastot. hakupäivä 1.12.2010.

<http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>

Hakulinen, A., 1997. Keskusteluanalyysin perusteet. Tampere: Vapaino.

Heikkilä, T., 2008. Tilantollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Ishida, Y. 2010. Finnish Fandom of Japanese Popular Culture: What are the Finns doing for anime, manga, and J-rock?. Jyväskylän yliopisto. Department of Art and culture studies. Digital Culture. Master's Thesis.

Henna-chan, 2009, hakupäivä 1.12.2010.

<http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>.

Ihmislehmi, 2008, hakupäivä 1.12.2010.

<http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>.

Japan-pop –lehti, vuosikerrat 2008 – 2011. H-Town: Helsinki.

Korpela, E., 2007. Keskusteluanalyysi Suomessa. hakupäivä 18.6.2012.

<http://www.helsinki.fi/hum/skl/ca/index.html>.

Koyama-Richard, B., 2010. Japanese animation: from painted scrolls to Pokémon. Paris: Flammarion.

Kupoli ry, 2012. Suomenkieliset mangajulkaisut. hakupäivä 8.5.2012 <http://www.suomimanga.net/>

Laxu, 2008, hakupäivä 1.12.2010.

<http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>.

Linarel, 2011, hakupäivä 2.8.2011.
<http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>.

Miss Suicide, 2011, hakupäivä 2.8.2011.
<http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>.

Nikunen, K., 2006. Animellista faniutta: Internet ja japanilaisen piirroskulttuurin fanit. Teoksessa Valaskivi, K. (toim.), Vaurauden lapset: Näkökulmia japanilaiseen ja suomalaiseen nykykulttuuriin. Tampere: Vastapaino. 133-154.

Pennie, 2009, hakupäivä 1.12.2010.
<http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>.

pp-chan, 2009, 1.12.2010. <http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>.

Ronkainen, S., Mertala, S. & Karjalainen, A., Kvalitatiivisuus, kvantitatiivisuus ja sähköinen kyselytutkimus. Teoksessa Ronkainen, S. & Karjalainen, A. (toim.), Sähköä kyselyyn!: web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Lapin yliopistopaino: Rovaniemi.

Valaskiva, K., 2009. Pokemonin perilliset: Japanilainen populaarikulttuuri Suomessa. Tampere: Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy.

Viitanen, L., 2005. J-pop: Japanissa poppaa. Anime-lehti. nro 02..H-Town: Helsinki. 10 – 11.

yujishi, 2008, 1.12.2010. <http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>.

zany, 2008, hakupäivä 1.12.2010.
<http://animelehti.fi/board/comments.php?DiscussionID=104&page=1>.

LIITTEET

LIITE 1

SANASTO

Anime	Japaniksi piirrosanimaatio. Tarkoittaa myös Japanissa tuotettua piirrosanimaatiota tai japanilaistyylistä piirrosanimaatiota.
Con	Lyhennys englannin sanasta convention, tarkoittaa harrastajien suurkokoontumista.
Cosplay	Englanniksi costume play, japaniksi kosupure. Harrastus, jossa pukeudutaan fiktiiviseksi hahmoksi, joka on yleensä animesta tai mangasta.
Doujinshi	Omakustanne- tai fanimangaa japanissa.
Enka	perinteinen japanilainen iskelmämusiikki
Gekiga	Dramaattista kuvaa (Dramatic picture). Aikuisille piirrettyä mangaa, jossa on vahvoja aiheita ja dramaattista kuvakerrontaa.
Kiboyoshi	Keltakansikirja: Tarinoita, jotka ivasivat virkavallan edustajia.
Manga	Japaniksi sarjakuva. Tarkoittaa myös Japanissa tuotettua sarjakuvaa tai japanilaistyylistä sarjakuvaa.
Ponchi-e	Yhden kuvan poliittista satiiria.
Pseudomanga	Sarjakuvaa, joka on ottanut vaikutteita mangasta.
Shunga	Kevään kuvat: eroottisia kuvia.
Toba-e	Kokoelma hassuja tilanteita esittäviä kuvia.
Ukiyo	Kelluva kaupunki: kaupunkien viihteestä vastaavat yritykset eli teatterit, ilotalot ja teehuoneet ja niissä tapahtuva toiminta.
Ukiyo-zoshi	Roomaaneja kellovasta maailmasta.

Yokai

Japanilainen hirviö

LIITE 2

Akira : Katsuhiko Otomo

Maailmanlopun jälkeisessä Neo-Tokiossa armeija tekee kokeita nuorilla luoden heille psykokineettisiä voimia. Eräs heistä on entinen moottoripyöräjengiläinen Tetsuo. Hän herättää pojan, jota on pidetty syväjäädytettynä vaarallisen suurten psyykkisten voimiensa tähden. Poika on nimeltään Akira.

tyyli: scifi, toiminta

julkaisuvuosi: 2000

julkaisija: Like

osien määrä: 11

Azumanga Daioh : Kiyohiko Azuma

Tarinoita viiden lukiolaistytön elämästä. Runsaalla huumorilla ja oudoilla tilanteilla pelaava strippimanga.

tyyli: huumori

julkaisuvuosi: 2007

julkaisija: Punainen jättiläinen

osien määrä: 4

Black Lagoon : Rei Hiroe

Rock joutuu kidnapatuksi Kaakkois-Aasian merillä ja heti perään hänen yhtiönsä hylkäämään hänet. Hän kuulee, että muu maailma pitää häntä kuolleena. Ilman muuta vaihtoehtoa hän päättää liittyä Lagoon Company -nimiseen palkkasoturiryhmään, jonka pääasiallinen toimenkuva on salakuljetus. Sarja sijoittuu 1990-luvun puolelle ja enimmäkseen kuvitteelliseen Roanapur -nimiseen kaupunkiin Thaimaassa. Roanapur on rikollisten paratiisi, jossa poliisin voi ostaa puolelleen.

tyyli: toiminta

julkaisuvuosi: 2009

julkaisija: Punainen jättiläinen

tähän asti ilmestyneiden osien määrä: 9

Chi's Sweet Home : Konami Kanata

Chi on pieni orpo kissa tyttö, jonka Yamadan perhe adoptoi. Tarinassa kuvataan maailma nuoren kissanpennun näkökulmasta.

tyyli: huumori

julkaisuvuosi: 2011

julkaisija: Sangatsu

tähän asti ilmestyneiden osien määrä: 8

Chrono Crusade : Daisuke Moriyama

16-vuotias Rosette toimii manaajana Magdala -säätökunnan alaisuudessa. Yhteistyökumppanina hänellä on demoni Chrono, joka käyttää voimiinsa energiana Rosetten sielua. Säästääkseen Rosetten elinaikaa Chrono on pikkupojan hahmossa. Yhdessä he suojelevat siviilejä yliluonnollisilta uhilta.

tyyli: yliluonnollinen

julkaisuvuosi: 2011

julkaisija: Punainen jättiläinen

osien määrä: 8

Death Note : Tsugumi Ōba ja Takeshi Obata

Lukiolainen Yagami Light löytää maasta mustan vihkon, jonka kannessa lukee "Death Note". Vihkon sisäkanteen kirjoitettujen ohjeiden mukaan, vihkolla voi tappaa henkilön tietämällä tämän ulkonäön ja oikean nimen. Light alkaa tehdä maailmasta parempaa paikkaa tappamalla rikollisia. Virkavalta huolestuu tästä

uudesta murhaajasta, joka voi tappaa ihmisiä olematta paikalla. Pian lempinimen "Kira" saanut Light saa peräänsä taitavan etsivän, josta tiedetään vain peitenimi "L". Alkaa kissa ja hiiri leikki siitä kumpi ehtii ensin selvittää toisen henkilöllisyyden. Light, joka yrittää saada L:n oikean nimen selville vai L, joka yrittää selvittää mysteerisen Kira -murhaajan henkilöllisyyden.

tyyli: mysteeri, trilleri

julkaisuvuosi: 2008

julkaisija: Egmont

osien määrä: 12

Dragon Ball : Akira Toriyama

Sarja kertoo apinanhäntäisestä pojasta nimeltään Goku ja hänen ystävästään teinityöstä Bulma. Yhdessä he lähtevät etsimään legendaarisia lohikäärmekeulia, jotka pystyvät toteuttamaan haltijansa toiveen. Myöhemmin Goku lähtee opiskelemaan taistelutaitoja mestari Muten Roshin alaisuuteen. Taivoitteena hänellä on päästä taistelemaan Taistelulajien Maailman Turnaukseen, jossa taistelevat maailman kovimmat taistelijat. Turnauksen ja harjoittelun ohella Goku kokee useita seikkailuja ja taistelee monia roistoja vastaan.

tyyli: toiminta, fantasia, scifi, seikkailu

julkaisuvuosi: 2006

julkaisija: Sangatsu

osien määrä: 10

Emma : Kaoru Mori

Viktoriaaniseen aikaan sijoittuva romanttinen tarina nuoresta Emmasta, joka on vanhan kotiopettajattaren sisäkkö. Eräänä päivänä kylään tulee kotiopettajan vanha oppilas, uusiorikkaan perheen keskimäinen poika. Hän rakastuu Emmaan ja Emma häneen, mutta rakkaus eri yhteiskuntaluokkien välillä ei ole sallittua. Sarjan jälkimmäiset osat sivuavat päätarinaa ja täydentävät tarinan taustaa.

tyyli: romantiikka, historiallinen

julkaisuvuosi: 2006

julkaisija: Sangatsu

osien määrä: 10

Fruits Basket : Natsuki Takaya

Tooru Honda lähtee isoisänsä tekemää remonttia pakoon. Tietämättään hän osuu metsäalueelle, jonka omista Sooman suku. Sooma Yuki sattuu löytämään Toorun ja kutsuu hänet asumaan hänen ja kahden muun Sooman suvun pojan kanssa. Eräänä päivänä Tooru vahingossa halaa Yukia. Näin Toorulle selviää, että pojat kuuluvat Sooman suvun kirouksen alle, joka muuttaa henkilön yhdeksi kiinalaisen horoskoopin eläimeksi vastakkaisen sukupuolen halatessa häntä.

tyyli: yliluonnolinen, romantiikka

julkaisuvuosi: 2008

julkaisija: Sangatsu

osien määrä: 23

Full Metal Alchemist : Hiromu Arakawa

Tarina sijoittuu maailmansotien väliseen aikaan toisessa maailmassa. Tarina alkaa kahdesta nuoresta pojasta, veljeksistä Edward, 11, ja Alphonse, 10. He yrittävät jotain ennennäkemätöntä, kun he alkemian avulla yrittävät herättää sairauteen menehtyneen äitinsä kuolleista. Alkemia toimii maailmassa vaihtokaupan laeilla ja vain harvalla on kykyä käyttää sitä. Kaikki menee kuitenkin pieleen ja Edward menettää vasemman jalkansa ja Alphonse koko ruumiinsa. Pelastaakseen veljensä Edward uhraa vielä oikean kätensä saadakseen veljensä sielun takaisin, minkä hän kiinnittää tyhjään haarniskaan.

Vuoden kuluttua Edward on saavuttanut Valtionalkemistin arvon. Saadakseen kehonsa takaisin he etsivät Viisasten kiveä. Kivi ei vaadi vaihdossa mitään ja pystyy luomaan mitä vaan. Ilman ongelmia ei tätä myyttistä esinettä löydy.

tyyli: fantasia, seikkailu

julkaisuvuosi: 2007

julkaisija: Sangatsu

osien määrä: 27

Gunnm : Yukito Kishiro

Kybertekniikka-lääkäri Daisuke Ido löytää kaatopaikalta kyborginaisen yläruumiin ja pään. Ido onnistuu elvyttämään naisen, mutta tämä on menettänyt muistinsa. Hän nimeää naisen Gallyksi entisen kissansa mukaan. Uudelleenrakennettu Gally huomaa osaavansa taistelulajin Panzer Kunst. Taistelutaitoaan Gally käyttää ryhtymällä palkkasotilaaksi ja myöhemmin pelaajana julmassa Motorball pelissä. Taistellessaan hänen muistonsa vanhasta elämästä alkavat herätä.

tyyli: scifi

julkaisuvuosi: 2006

julkaisija: Punainen jättiläinen

osien määrä: 9

Hellsing : Kohta Hirano

Kuuluisan vampyyrinmetsästäjän nimeä kantava Hellsing -järjestö suojelee tavallisia kansalaisia vampyyreiltä ja muilta yliluonnollisilta hirviöiltä. Outoja ja väkivaltaisia tapauksia alkaa maailmassa esiintyä aina vain enemmän. Kun järjestön oma päämaja joutuu iskun kohteeksi, kutsutaan järjestön voimakkain käskyläinen selvittämään mistä on kyse. Vampyyreistä voimakkain Alucard ja hänen nuori suojattinsa Seras joutuvat suuren sodanjulistuksen jalkoihin.

tyyli: yliluonnollinen, toiminta

julkaisuvuosi: 2008

julkaisija: Egmont

osien määrä: 10

Hiroshiman Poika : Keiji Nakazawan

Hiroshiman poika kertoo tarinan pojasta nimeltä Gen ja hänen perheestään. Eräänä päivänä heidän kotikaupunkiinsa pudotetaan ydinpommi. Tarina kertoo ajasta ennen pommi-iskua, mitä sen aikana tapahtui ja mitä siitä seurasi.

tyyli: draama

julkaisuvuosi: 1985

julkaisija: Jalava

osien määrä: 2

Hopeanuoli : Yoshihiro Takahashi

Gin on tiikeriraitainen karhunmetsästyskoiran pentu. Ollessaan pieni, Gin näki kuinka hänen isänsä tappoi Akakabuto -niminen karhu. Gin vannoi kosta karhua vastaan ja saa rankan koulutuksen tullakseen vahvaksi karhukoiraaksi. Kerran Gin törmää omistajansa kanssa villikoiraumaan, jotka ovat osa suurta laumaa. Lauman tavoitteena on kukistaa Akakabuto, joten Gin liittyy laumaan ja kiertää ympäri Japania keräämässä laumaan lisää voimakkaita koiria taisteluun Akakabutoa vastaan.

tyyli: toiminta, seikkailu

julkaisuvuosi: 2010

julkaisija: Punainen jättiläinen

osien määrä: 18

Kekkaishi : Yellow Tanabe

Yoshimori on vanhan Kekkaishi suvun tuleva perillinen. Hänen tehtävänä on karkottaa psykkisillä ja telekineettisillä voimillaan koulunsa alueelle ilmaantuvia yliluonnollisia olentoja. Yoshimori kilpailee kyvyillään naapurissa asuvan kilpailevan kekkaishi suvun jäsenen, Tokine nimisen tytön, kanssa. Yoshimori yrittää todistaa olevansa suvun tehtävien jatkajan arvoinen samalla, kun ottelee Tokinen kanssa taidoista ja tämän huomiosta.

tyyli: yliluonnollinen
julkaisuvuosi: 2008
julkaisija: Ivrea
tähän asti ilmestyneiden osien määrä: 5

Nana : Ai Yazawa

Nana on tarina kahdesta samannimisestä tytöstä, jotka tapaavat junassa matkalla Tokioon. Nana Komatsu on innokas, suloinen ja uskollinen pienen maalaiskaupungin tyttö. Nana Oosaki on punk-rock-laulaja, jonka tavoitteena ovat suurten lavojen valot. Kumpikin muuttaa poikaystävänsä perässä aloittaakseen elämänsä alusta ja toteuttaakseen unelmansa. Nana muuttavat samaan asuntoon. Komatsu tutustuu näin Oosakin bändiin, joka on nousemassa urallaan.

tyyli: romantiikka
julkaisuvuosi: 2008
julkaisija: Egmont
tähän asti ilmestyneiden osien määrä: 21

Planetes : Makoto Yukimura

Hieman tulevaisuuteen sijoittuvassa tarinassa pitkänmatkanlennot käyvät ilmakehän ulkopuolella ja kuuhun on perustettu pysyvä siirtokunta. Sarja kertoo tämän tulevaisuuden erästä tavallisesta ammattikunnasta ja sen jäsenistä, avaruusroskankerääjistä.

tyyli: scifi
julkaisuvuosi: 2011
julkaisija: Punainen jättiläinen
osien määrä: 4

Rinne : Rumiko Takahashi

Sakura on tyttö, joka pystyy näkemään aaveita ja henkiä. Koulussa hänen uudelle luokalleen osuu Rinne -niminen poika. Hän paljastuu puoliksi shinigamiksi, henkilöksi, joka ohjaa kuolleiden henkiä. He ystävästyvät ja selvittävät henkimaailman tapauksia yhdessä.

tyyli: yliluonnollinen

julkaisuvuosi: 2010

julkaisija: Egmont

tähän asti ilmestyneiden osien määrä: 6

Tuulen Laakson Nausicaä : Hayao Miyazaki

Tarina sijoittuu 1000 vuotta tapahtumasta ”Seitsemän päivää tulta”, joka tuhosi teollistuneen yhteiskunnan. Ihmiset säilyivät, mutta luonto tuhoutui ja jäljelle jäivät vain saastunut maa ja myrkylliset meret. Mikä tässä maailmassa selviää ovat suuret sienikasvustosta koostuvat metsät ja jättimäiset hyönteiset.

Nausicaä on Tuulen Laakson prinsessa. Hän joutuu keskelle sotaa maailman viimeisistä luonnonvaroista ja oikeudesta selviytyä tässä kuolleessa maailmassa.

tyyli: fantasia, draama, seikkailu

julkaisuvuosi: 2008

julkaisija: Sangatsu

osien määrä: 7

Yotsuba&! : Kiyohiko Azuma

Tarina kertoo pienestä viisivuotiaasta Yotsuba työstä. Yotsuba on asunut tähän asti pienellä saarella ja hänelle ovat uutta kaikki mikä meille on itsestänselvyys. Ovikello, liukuportaat, ilmastointi ja kaikki vastaavat tekniset ihmeet tuottavat aina uutta hämmästyä. Hänen iloinen ja ylitsepursuava energiansa on perheen ja naapurien ilona ja harmina.

tyyli: huumori

julkaisuvuosi: 2008

julkaisija: Punainen jättiläinen

tähän asti ilmestyneiden osien määrä: 10

LIITE 3

KYSELY

1. Kuinka suuri on kirjasto, jossa toimitte

2. Mihin Suomen alueeseen näette kirjastonne kuuluvan

pohjoissuomi

eteläsuomi

itäsuomi

länsisuomi

pääkaupunkiseutu

3. Tiedän mitä anime tarkoittaa

kyllä

ei

4. Jos kyllä, niin mistä olette saaneet tietoa

joku on kertonut minulle asiasta

olen ottanut itse selvää

tietämystä on kertynyt työn yhteydessä

olen saanut tietoa muuten

5. Kirjastossanne on animea (japanilaista animaatiota)

kyllä

ei

6. Niillä on ikärajoitukset/-suositukset

kaikissa

osassa

ei missään

7. Tiedän mitä manga tarkoittaa

kyllä

ei

8. Jos kyllä, niin mistä olette saaneet tietoa

joku on kertonut minulle asiasta

olen ottanut itse selvää

tietämystä on kertynyt työn yhteydessä

olen saanut tietoa muuten

9. Kirjastossanne on mangaa (japanilaista sarjakuvaa)

kyllä

ei

10. Niillä on ikärajoitukset/-suositukset

kaikissa

osassa

ei missään

11. Kirjastoonne hankitaan mangaa

Suomeksi

Ruotsiksi

Englanniksi

Muilla kielillä

12. Ovatko japaninkielenoppaiden osalta seuraavat asiat lisääntyneet (kyllä/ei)

hankita

hankintapyynnöt

lainaus

13. Ovatko Japanin kulttuuriin liittyvän materiaalin osalta seuraavat asiat lisääntyneet (kyllä/ei)

hankita

hankintapyynnöt

lainaus

14. Kirjastollanne on (kyllä/ei)

Japanilaisia elokuvia/sarjoja
Japanilaista kulttuuria käsitteleviä videoita

15. Kirjastollanne on seuraavia manga –sarjoja (kokonaan, osin, hankinnassa tai ei ollenkaan)

Akira
Azumanga Daioh
Dragon Ball
Hopeanuoli
Nana
Salapoliisi Conan
Vagabond

16. Muita, joita haluat mainita

17. Tiedän mitä jrock tarkoittaa

kyllä
ei

18. Kirjastossanne on jrockkia (japanilaista rockkia)

kyllä
ei

19. Tiedän mitä jpop tarkoittaa

kyllä
ei

20. Kirjastossanne on jpoppia (japanilaista poppia)

kyllä
ei

21. Kirjastossanne on

muuta jmusiikkia
Japanilaista perinnesiikkia
Japanilaista animaatioelokuvien/sarjojen ääniraitoja

Japanilaisten pelien ääniraitoja

22. Arvioikaa kuinka suuri osa jmsiikin hankinnoista tulee asiakkaiden hankintapyyntöistä
23. Kirjasto järjestää/kirjaston tiloissa järjestetään asiakkaille anime/manga aiheista tapahtumaa
 - näyttelyt
 - tapahtumat/kokoontumiset
 - seminaarit
 - opetus
 - luku-/piirustuspiirit
 - elokuvaillat
24. Jokin muu, mikä
25. Muuta mitä haluat lopuksi mainita